

THE Sfas Emes ON THE Parsha

Parashas
Pinchas

תרס"ג

The Questions

A few questions regarding the episode of the Bnos Tzelafchad in *Parashas Pinchas*:

1. Why did Moshe Rabbeinu not know the answer to the halachic *shailah* of the Bnos Tzelafchad? Why was the answer hidden from him?
2. What is the connection between the seemingly disparate topics of our *parashah* — the episode of the Bnos Tzelafchad; Hashem taking Moshe Rabbeinu up Har Avarim (and what is the significance of that name?); Moshe Rabbeinu giving *semichah* to Yehoshua; and the mitzvos of the *korbanos* (*Tamid* and *Mussaf*)?

Background to the Answers

Chazal explain in *Bava Basra* 75a that the face of Moshe Rabbeinu was like the face of the sun, while the face of Yehoshua was like the face of the moon. The *Zekeinim* said regarding Yehoshua's appointment as the new leader: *אוי לבושה וזוי אוי לכלימה* — *Woe the embarrassment, woe the disgrace*. What does this statement mean?

The Sfas Emes explains that Moshe Rabbeinu's level was of the realm of *עלמא דכורא*, the "male" spiritual aspect, represented by the sun, which gives off light. This is the level of *Torah Shebichsav*, which Moshe Rabbeinu gave to *Bnei Yisrael* after receiving it

from Hashem. Yehoshua, on the other hand, was of the realm of *עלמא דנוקבא*, the "female" spiritual aspect, represented by the moon, which cannot create but can only receive light from the sun. This is the level of *Torah Sheb'al Peh*, which also does not create, but only emanates from *drashos* sourced from the *Torah Shebichsav*.

This is also the deeper meaning behind the concept of *asmachtos* that we often see in the Gemara. They represent the *Chachamim* being *someich* — leaning on, being supported by — the *Torah Shebichsav*.

This ties into our *parashah*,¹ where Hashem commanded Moshe Rabbeinu: *וְסַמַּכְתָּ אֶת־יְדֹכָאֵן*, using the same *lashon* as the *asmachta* mentioned above. This represents the level of *נוקבא* — the female receiving from the male.

We can now understand the meaning of the Gemara mentioned above, where the *Zekeinim* said regarding Yehoshua's appointment, "Woe the embarrassment, woe the disgrace." The *Yerushalmi* in *Orlah*² tells us that one who eats food provided by another cannot look that person in the face, out of embarrassment at being a taker rather than a giver. The *Zekeinim* were lamenting that *Bnei Yisrael* were descending a level, from the level of *דכורא* — the male, who represents giving and creating — to the level of *עלמא* — the female, who represents receiving.

שבת
פרשת פינחס
אמת
צב 183

היום. זש לעינייהם. ואם היו מושכים בים אחר מדרגת משה רבינו ע"ה והיו חוזין בעיניהם היום היוצאין מן הקלע. ה"י מורעיה כנסם עושה רק כי לא [הי"] יכול מורעיה להושיעך חותם אחר מדרגתו ולכן הכה הקלע בכחו כוונת להם היום הקלע כי מילא לכס שלא היו ראויין לכך ונאמן דאבל דלאו דילי' ביהם לאתחבלי. ולא הי' מקיים ודברתם אל קלע לעיניהם. והי' זה חותם שאין מושכין אחר מדרגת מורעיה רק צעלוא דנוקבא לכן לא כנסם מורעיה עושה ש"י בנדרים שנועלה ומו כושל. זה גיב חתימת השם בצומן זה שמועיר עליהם עדות לשראל. וצומן הראשון לא היו לריבין לזה דמי מוגד עמ שם הי' צו ריבין לריבין ונשגב. אבל יש מדרגים לנעלה וזה אשרי אדם עמ לו כך שדור המדבר היו בעלם חוריה כוונת קוניה וחוריהם ישראל כולו דמי. ועתה ידעו וזו מדרגתם והולכו להשגב צומדל עמ שם הי'. וכן הוא בחי' הקרבנות להקריב ולהעלות השולמות והשמות כדאיתא צומדל. וכי עולת חודר העשוי' בשר קמי' שז' הי' נתקן העולם ובי' המעורר בכל יום נתקן העולם. אבל בקרבן שבת כחצי על עולת המעורר. שז' הוא בחי' כשונה יחידה והסתדרות. ולכן בכל יום כשב צומדל וכשב צין הערבים וצומדל שבת שבי הכבשים קרבן אי' וענין עושה דמי יח' הי' אחד ושמו אחד. וצגלות כחצי לבד כך מכיר שווק פ"י צומדל שנות דואו צפורד. וענין זה צעקן החורה דמי עמ לו כך פ"י הרי ריב ויל' ע"ה ליוור החורה צדיקות אלקות וצגלות החורה שווק שן הקדים ועתה לבד כך מכיר שאין מורעיה חותם אלקות החורה כמו שהי' צדור המדבר כוונת לליל. ובי' כאמר פן משבח את הדברים אשר ראו עיניך זכירת יום נתון חורה ששם ראו כח אלקות. את הדברים אשר ראו עיניך כוונת חותם את הקולות. וכונת חזיל אכזי אלא כפסא' כחית יחידה. חתעמ לו כך מורעיה :

כולם לדיקים ובי' עושה. אך שיש ע"י לער וחידוש הקשר, וכפי מה שצומדל הגרית כנסקן לעולם העליון צקל יוסר :

(תרס"ג)

המשך
הפרשות ונשות ללפחד והעצרת כחלה אציהם להם. ואח"כ עולה אל הר העצרים כי רק לך את הישועה כי וקונתה כי ידך עליו אח"כ פ' התעוררין ונמשכן שדרשו חז"ל לזה את צדי עלי. דהנה חז"ל אומר פ' ונשה כפי חוזה פ' יושבע כפי לבנה זקנים שזאוחו הדור אומר אי' לנשקם זו אי' כלליהם זו. כי בחי' מורעיה הוא צעלוא דכורא והוא פ' חוזה. והושבע בחי' לבנה שאין לה מוגדו כלום רק שנקבלת מלך החוזה והי' בחי' חוריה שבגדים דלית לה מוגדוה כלום רק ע"י דרשות וזו החורה חז"ל חכמים כל החורה שבגדים. וזה כל השקונות שצומדל החוזה וזו החורה והוא כענין וקונתה כי ידך עליו. והוא בחי' נוקבא שנקבלת וזו דכורא ולכן אומר אי' לנשקם זו דמילא דאבל דלאו דילי' ביהם לאתחבלי צ"י. וצאנות העצרת הנחלה לבח הוא ע"י ההגות צ"י הארץ בחי' הישועה ונח"י נוקבא. ולכן בעלם זה הרין מורעיה ואומר חז"ל דין שאין אלה יודע הכשים דין אחר. כי זה המשפט צ"י מוצא נוק' מורעיה הי' בחי' צן. חו"ש צמדרש צמט צמדר על שיר שבעשה הירדן כיוונה צמי משה שלא יבטל לארץ לפי שהחזיל צמי צעלוא דמקבא. ובענין זה כתב צומדל ויחי ולכן נחלה יוסף ולא הי' צמדרית השבטים לפי דגנות צמדר ולא צמי ויוסף מועלוא דכורא לנעלה וזו המדרגה וכן הוא צמדר רבינו ע"ה. חו"ש עולה אל הר העצרים שהוא עמלו בחי' העצרת נחלה לבח ולכן לא כנסם לארץ ישראל. והנעם כפי צמדרה כאשר מורעיה פ' כי להקדיש צומדל לעיניהם הוא עמלו ענין זה כמי' צמדר כי הקדיה דלה שזכו צמי צמי צעלוא אל

1 Bamidbar 27:18. 2 1:3.

The Answers

Let us now return to our initial question: What does all this have to do with the Bnos Tzelafchad? The episode of Bnos Tzelafchad concerned the question of daughters — females — inheriting property from their father — a male. It is significant that this episode occurred shortly before *Bnei Yisrael* entered Eretz Yisrael, a monumental transition after their forty years in the *Midbar*. They were leaving the *עלמא דרבנא* of the *Midbar* and of the leadership of Moshe Rabbeinu, who was of that realm, and entering the *עלמא דנוקבא* of Eretz Yisrael, under the new leadership of Yehoshua, who was of that realm.

We can now explain why Moshe Rabbeinu was unable to resolve the question of the Bnos Tzelafchad. The Midrash³ tells us that Hashem said to Moshe Rabbeinu regarding this episode: *הדין שאין אתה יודע הנשים דנין אותו* — *This halachah that you didn't know, women judged it [understood the halachah]*. The Sfas Emes explains that Hashem was telling Moshe Rabbeinu that the matter of the Bnos Tzelafchad related to *Bnei Yisrael* entering Eretz Yisrael, which was a new realm — that of the female spiritual aspect. Since Moshe belonged to the realm of the male spiritual aspect, there was, as it were, a wall blocking Moshe Rabbeinu from entering this new realm. In other words, this question related to the realm of “*bas*,” while Moshe was of the realm of “*ben*.”

This is why the Midrash mentioned above states further regarding the second *pasuk* in the fourth *aliyah*, where Hashem tells Moshe that the Bnos Tzelafchad were correct regarding the halachah:

דבר אחר. "נתן תתן להם" שנמלו בעבר הדרך וקדמו לפני יהושע ואלעזר בארץ כנען. שנאמר (יהושע יז ד): ותקדמו לפני אלעזר הכהן ולפני יהושע ולפני הנשיאים לאמר ה' צוה [בד] את משה וגו'. ואף יעקב אבינו ראה שנומלות מיכן (בראשית מט. כב): בנות צעדה עלי שור. זה הדרך. שנעשה למשה בחוקה שלא יכנס לארץ. ואומר ליוסף בנחמך נומלות כאן וכאן. (במדבר כו. ז):

Another matter: “You shall surely give them” (*Bamidbar* 27:7) — they had received east of the Jordan, but approached Yehoshua and Elazar in the land of Canaan, as it is stated: “They approached before Elazar the kohen, before Yehoshua [son of Nun], and before the princes, saying: Hashem commanded Moshe [to give us an inheritance among our brethren]” (*Yehoshua* 17:4). Yaakov Avinu, too, saw that they would receive from here: “Daughters walked atop the wall” (*Bereishis* 49:22) — this is the Jordan, which became like a wall for Moshe, as he was not to enter the land. He was saying to Yosef: “Your daughters will receive from here and from there.”

The Sfas Emes explains that, as we saw above, the wall blocking Moshe Rabbeinu from entering Eretz Yisrael existed because it

was in the *עלמא דנוקבא*, while Moshe Rabbeinu existed within the *עלמא דרבנא*.

This same Midrash brings out the corresponding event in *Sefer Yehoshua*⁴ where the Bnos Tzelafchad approached Yehoshua and Elazar about their inheritance. The Zohar points out Yosef’s *brachah* from Yaakov Avinu: “Daughters walked atop the wall.”⁵ Rashi explains that they were walking on the wall to gaze at Yosef, who, of course, was the ancestor of the Bnos Tzelafchad. This shows that Yosef, like Moshe Rabbeinu, was of the realm of *עלמא דרבנא*. How does the *pasuk* in *Vayeichi* show this? Because these “daughters” walking atop the wall were the complementary counterpart that Yosef, being of the realm of the male, needed to achieve his *tikkun*.

The Zohar goes on to correlate this *pasuk* with the *pasuk* in *Eishes Chayil*: *רבות בנות עשו חיל ואת עליהם על-כלל*, explaining that, in some sense, these “daughters walking atop the wall” represented the other *shevatim* who, unlike Yosef, were of the realm of *עלמא דנוקבא*. Yosef was therefore elevated above them and related to them as a male to a female, acting as the giver when they needed food, helping them to do *teshuvah*, and so forth.

Now, returning to another question we asked at the outset: What is the significance of the name of the mountain Hashem had Moshe ascend — *הר העברים*? It is fitting for Moshe Rabbeinu, who was of the realm of *עלמא דרבנא*, to ascend *הר העברים*, which has the same *shoresh* as the word “העברת” in our *parashah*, found in the second *pasuk* of the fourth *aliyah*: *והעברת את-נחלת אביהן להן*: — *And give over the inheritance of their father to them*. “Giving over” is a key aspect of the *עלמא דרבנא*. Moshe Rabbeinu was like a father giving over his inheritance to his daughters.

As for the second question we asked at the outset, regarding the connections between the seemingly disparate topics in the *parashah*, we have already discussed the connection between the Bnos Tzelafchad, Har Avarim, and Moshe Rabbeinu giving *semichah* to Yehoshua.

Regarding the giving of the mitzvos for the *korbanos* (in the fifth *aliyah*), the Sfas Emes cites Rashi on these *pesukim*, who brings from the Sifri that when Moshe Rabbeinu asked Hashem in the prior *aliyah* to appoint a new leader,⁶ Hashem responded: “Before you command Me regarding My children (Moshe requesting Hashem to appoint a leader over His children), command My children regarding Me.” We therefore see how Hashem directing Moshe to command *Bnei Yisrael* about the *korbanos* connects with the preceding topic of Moshe Rabbeinu giving *semichah* to Yehoshua after Hashem granted his request.

3 Midrash Rabbah 21:12. 4 17:4. 5 Bereishis 49:22. 6 27:16.